

Felhívás a zsidó szülőkhöz. Felkérjük az igentisztelt szülőket, hogy ha gyermekeik házitánításra szorulnak, jelentsek ezt be titkárságunknál, ahol elemi, közép- és kereskedelmi iskolások házitánításban és egyes tárgyak (héber, bár-micvó, latin, német, hegedű, zongora stb.) oktatásban jártas állásnélküli tanítók és tanárok csekély díjazás mellett állanak rendelkezésükre. Orsz. Izr. Tanítóegyesület, VII., Wesselényi-u. 44. Tel: 44-0-5.

Öngyilkos lett a lodzi pogromok egyik szervezője, egy másikat agyonlőttek. Varsóból jelentik: A február 8-án Lodzban történt súlyos zsidóellenes zavargások egyik megszervezője kedden öngyilkosságot követett el, még pedig abban a pillanatban, amikor a rendőrség lakásába lépett, hogy házkutatást tartson. Azt a vizsgálóbizottságot, mely a helyszínen jegyzőkönyvet akart felvenni, az elhunyt társai megtámadták. Ennek során a rendőrség fegyverét használta és az egyik támadót agyonlőtte. Opoczno vidékén 600 zsidó családot nyomorba döntött az, hogy a zsidó lakosság gazdasági bojkottot hajt végre ellene. Harminc zsidó hitközség megbízottai Opocznoiban értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy az Amerikai Egyesült Államok zsidó szervezeteinek szövetségét felkérlik, szervezze meg a fenyegetett családok kivándorlását Palesztinába.

Eljegyzési hír zsidó sportolókról. Weiszberger Béla, a VAC Football Club jeles, többszörösen válogatott játékos és Revere Ila a Vac női kézilabda és I. asztalitenisz csapatának tagja, szintén válogatott játékos, jegyesek.

Egy palesztinai bevándorló kifosztása és annak következményei. Galatiból jelentik: A galati kikötő-rendőrség egy súlyos büntény nyomára bukkant. A román „Oltuz” nevű hajó ugyanis vizsztatere alkalmával kapitánya nélkül érkezett a galati kikötőbe. A matrózok azzal a mesével állottak elő, miszerint a kapitány egy vihar alkalmával a tengerbe esett volna. A kikötő parancsnoksága gyanusnak találta az esetet és szigorú vizsgálatot rendelt el. A megcsejtett nyomozás szenzációs eredménnyel végződött. A kapitányt a hajó egyik félreeső, eldugott helyén megkötözve találták meg. Még életben volt, de a hosszas éhezés és kiállott izgalmak következtében elméje meghibbant. A szigorú vizsgálat kiderítette a következőket: A matrózok az uton kifosztottak egy zsidó palesztinai emigránst. Georgescu Joan kapitány megfenyegette a legénységet, hogy visszatérés után mindannyiukat feljeleníti a hatóságoknál. A matrózok erre éjnek idején meg-

támadták a kapitányt, megkötözték és három héten át éhlen-szomjan bezárva tartották. A hajó egész legénységét le-tartóztatták.

A WIZO legközelebbi teadélutánját február hó 25-én, kedden d. u. 5 órakor tartja a Herzl-teremben (Andrássy-út 67. sz. alatt), amelyben előadó dr. Káhn Nison a magyarországi cionizmus egyik legelső vezéregyénisége lesz. Előadásának tárgya: „Válasz ignotusnak a Palesztina-munka célkitűzéséről”. Vendégeket szívesen látnak.

A Fiúarvaház templomi díszhangversenye. A hagyományos fiúarvaházi bál a mostoha gazdasági viszonyok következtében ebben az évben is elmarad s mert az arvaház nem nélkülözheti ezt a bevételi forrást, helyette most is templomi hangversenyben kívánja gyönyörködtetni a társadalom nagy rétegét, amely sohasem zárkózik el, amikor 130 apátlan-anýátlan árvának megsegítéséről van szó. Az intézet támogatására hívja fel ilyenkor áldozatkész pártfogóit akik jótékony hozzájárulásukkal szívesen biztosítják a sors által megtépett árvák mindennapi kenyerét. Az intézet vezetősége, élén Vida Jenő felsőházi taggal, emberföltötti erővel küzd, hogy a szükségleteket biztosítsa. A díszhangversenyt f. hó 23-án tartják meg és annak erkölcsi sikerét előkelő művészek fellépése biztosítja. A hangverseny iránt amely a jótékonyaságon felül művelőzetet is ígér, nagy érdeklődés mutatkozik. Jegyek igényelhetők a Fiúarvaház titkári hivatalában, VII., Vilma királynő út 25. Telefon 32-3-57.

A Palesztinai zsidó Jischuw. Jeruzsálemi jelentés szerint a Jewis Agency statisztikai kimutatása 375.000-re teszi a hozzátartozó tagok számát. 1935-től a Jischuw tagjainak száma hetvenöt-ezerrel növekedett.

Csak három ezer munkanélküli van Palesztinában. A Histadruth az elmúlt héten tartotta pártnapját Tel-Avivban. Frumkin a munkahivatal vezetője közölte, hogy egész Palesztinában csupán három ezer a munkanélküliek száma. Néhány hét múlva a Jewis Agency segítségével a Histadruth hétszázötvenezer fontot bocsát a közmunkák rendelkezésre, amely további kétezeröt-száz munkás foglalkoztatását biztosítja.

4300 a decemberi palesztinai bevándorlók száma. Jeruzsálemi jelentés szerint 1935 decemberében 4312 személy vándorolt be Palesztinába, míg az 1936 januárjában bevándoroltak számát 2100-ra becsülik.

Hamburgban több zsidó cég ellen büntető parancs lett kiadva, mivel belföldi vajat oly csomagolásban hoztak forgalomba, amelyen a termelő nevén és a minőségi jelzésen kívül a héberbetűs

kóser jelzés is rajta találtatott e szavak kíséretében: „előállított a hamburgi főrabbi felügyelete alatt”. Egyben elrendelték a kifogásolt csomagok elkobzását.

Március 25: nemzetközi bojkottnap. New-Yorki jelentés szerint dr. Stephen S. Wise közölte, hogy az amerikai zsidók kongresszusa 1936 március 25-én, a németországi zsidóülözések bevezetésének évfordulóján az Egyesült Államok egész területén nemzetközi bojkottnapot tartanak. A rendőrség közösen együttműködik a nemzsidó antinacista szervezetekkel.

Gyilkolnak a romániai cuzisták. Bukaresti jelentés szerint az erdélyi Mehedintiben féktelen izgatás előzi meg a vasárnap sorra kerülő szénatüsi pótválást. A cuzisták és a német nemzeti szocialisták válvetve harcolnak minden elképzelhető eszközzel a zsidóság ellen. A zsidó lakosságot a legbrutálisabb módon terrorizálják, a zsidó kereskedések címtábláit antiszemita jelzőszavakkal eléktelenítik. Az uccá egyre sürűbben megrohanják a zsidó kereskedőket, s legutóbb is egy Grünberg Jakab nevű kereskedőt vertek véresre. Bucca városkában a cuzisták fegyvertűzet adtak le a zsidó lakosokra. A puszkák golyói két gyermeket súlyosan megsebesítettek.

Ellenőrzés alá helyezik a palesztinai bankéletet. A palesztinai Banking Ordinance rendelkezése szerint a főkörmányzó felhatalmazást kapott arra, hogy életbe léptesse a palesztinai bankok ellenőrzését. A Colonial Office F. C. Horwill, a Westminster Bank egyik vezetőjét bizta meg az ellenőrzéssel. Horwill már a legközelebbi napokban Palesztinába érkezik.

Regner szálloda Bácsalmás pensió-rendszer, utazóknak legkellemesebb találkozóhelye.

Meghalt egy százéves rabbi. Az Egyetértés megírta már, hogy M. Weiskopf most készülő századik születésnapját ünnepelni. Mint Párisból jelentik erre az ünnepségre sajnos már nem került sor, mert a rabbi néhány nappal századik születésnapja előtt meghalt.

#### Pályázat

A pesti izr. hitközség előjárósága 400 pengős díjat tűz ki egy 6-10 iv terjedelmű zsidótárgyú elbeszélésre 10-14 éves gyermekek részére. Jelégés, gépen írott művek f. évi április hó 30-ig benyújtandók a pesti izr. hitközség tanfelügyelőségén (VII. ker. Sip-utca 12. III. 50. sz. alatt).

Az előjáróság fenntartja magának a jogot, hogy a díjat a legjobbnak ítélt munkák között esetleg megoszthassa, vagy a pályázat sikertelensége esetén a pályadíjat ki ne adja. Amennyiben a hitközség a pályadíjnyertes munkát esetleg ki akarná adni, a hitközség a szerzővel külön megegyezést köt. Budapest, 1936. január hó 14.

A pesti izr. hitközség előjárósága.

Felelős szerkesztő és kiadó: PINTÉR MIKSA.

Előfizetési ára egy évre mellékletekkel együtt 40 pengő.

Kellner Albert könyvnyomdája, Budapest, VI., Hajós-utca 27. Tel.: 29-0-71 18-9-98. Felelős: Dr. Kellner László.

Budapest, 5696. Adar 5.  
1936. február 28.

ARA 40 FILLÉR

XII. évfolyam 10. szám

# EGYETERTÉS

ZSIDÓ POLITIKAI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Budapest, VIII., Thék Endre-utca 20

SZERKESZTI:  
PINTÉR MIKSA

Telefon: 32-4-17. — Postatakarékpénztári csekk számla: 27.003

## Március 1-én választ a Pesti Izraelita Hitközség

A pesti zsidóság vasárnap, március elsején urnák elé járul, hogy szavazataival felhatalmazást adjon a megválasztandó új képviselőtestületnek arra, hogy a zsidóság legválságosabb hat esztendeje alatt kipróbált elnökét és munkatársait ismét megválassza. A pesti zsidóság lelkesen sorakozott elnöke mögé és ez az egység biztosítja azt, hogy a választás imponáló arányú lesz. A pesti zsidóság jól tudja, milyen mérhetetlen feladat előtt áll a Hitközség elnöke és vezetősége és tudja azt is, hogy ezt a gigászi munkát csak akkor végezheti el, ha maga mögött érzi az egységes zsidó társadalom lelkesítő és buzdító erejét. Egyetlen ember sem vonhatja ki magát a szavazás alól, mert ezekben a nehéz időkben mindenkinek fokozott mértékben kötelessége elvégezni a reá váró munkát. A pesti zsidóság egyetlen kötelessége ma, szavazatainak hatalmas arányával demonstrálni a zsidó egység, a zsidó összetartás mellett.

**A választás színhelye VII., Sip-utca 12. III. em. A szavazás reggel 9 órakor kezdődik és este 6 óráig tart.**

**Fontos hogy mindenki már a kora délelőtti órákban menjen el szavazni.**

**A szavazáshoz szükséges választási igazolvány, a szavazás helyén (Sip-utca 12. II. emelet) is átvehető.**

**Mindenki csakis a Hitközségi Párt listájával szavazzon, hogy a szavazatok impozáns tömege fokozza fel Stern Samunak a megválasztandó elnöknek, valamint a megválasztandó előjáróságnak erejét**

arra a nagy küzdelemre, amely a mai nehéz időkben a hazai zsidóság legszentebb érdekében rájuk hárul.

**A szavazás nem magánügy! Közügy! S ma mindenkinek kötelessége a közügyek irányításából kivenni a részét!**

Végleges villanyos szőrtelenítés. Szemölcsirtás. Egyéni, modern szépségápolás. Vitaminos és hormonpakkolás. Tartós szempillafestés:

**POLLÁK SAROLTA**  
KOZMETIKUS  
Andrássy-út 32.

**MIRACLE krém, puder és rouge a legdökéletesebb!**  
**MIRACLE szőrtelenítőszer, MIRACLE szempillafesték**  
Szétküldés utasítással. (Kérjen prospektust). Tanítvány kiképzés

## Neill Malcolmot már kinevezték menekültügyi főbiztossá

Mint az Egyetértés legutóbbi számában megírtuk, valóban Neill Malcolm angol vezérőrnagy került a Népszövetség menekültügyi hivatalának főmegbíztotti pozíciójába. A német távirati iroda jelentése szerint Neill Malcolm már meg is kapta a kinevezéséről szóló hivatalos távirati értesítést a Népszövetség főtábornokától. Így tehát az ősszel lemondott James MacDonald helyére véglegesen Neill Malcolm került.

Uj ember került tehát a Népszövetség egyik legfontosabb szervének irányítói székébe. A hatvanhétéves főbiztos Anglia egyik legszebben dekorált tábornoka, hosszú katonai és frontszolgálat után lépett diplomáciai pályára, ahol rövidesen ugyancsak nagyon szép karriert futott be. Egyik legalaposabb ismerője a német kérdésnek. 1924-ben vonult nyugalmába és azóta fejt ki diplomáciai és politikai ténykedését. Legutóbbira a Royal Institute Of International Affairs elnöke volt.

Az új főbiztos három fontos kérdés megoldását örökölte elődjétől. Mindezek előtt a Népszövetség főtábornokával egyetértésben meg kell szervezni azt a nemzetek közötti konferenciát, amely a németországi menekült zsidók számára mintegy jogvédő szervezet működik.

Erre a konferenciára meghívták

## Az idegen élet

Novella

Írta: MOHÁCSI JENŐ

Ezt a ghetto-legendát Leopold Kompert írta. Nem tudom, hallotta-e, vagy az ő kitalálása-e. Egyébként azt hiszem, ilyen szépet csak a nép költött. Keveset tudok mesét vagy legendát, mely megrázó mélységben megközelíti Kompert egyszerűbben írta meg, én transponáltam. Nála a rabbi éppen, hogy hallja az idegen ajándékot, nálam érzé az idegen élet minden öröme, ez az ő átká. Talán rontottam a mese primitívességén. De mióta ezt a legendát olvastam, azóta nem hagy nyugton. Szébbnek tartom akár a Gólem meséinél is, mélyebbnek, mint azokat a legendákat, amelyeket a zsidó néphagyomány köréből eddig ismerünk. Oly szép ez a legenda, hogy sirni lehet rajta!

Néma volt az éj, az imakopogató mélyen aludt, vele egy szobában szép, hajadon lánya. Hirtelen felriadt a lány, úgy rémlett neki, hogy a kalapács, melylyel apja kora reggel és késő este imára hívogatta az istenfélő népet, hogy a kalapács halk rezgésével cseng és föl-meg lesiklik, föl meg le.

— Apám, nem hallok a kalapácsot? — szólt a lányka.

— Nem hallok semmit. Ugyan mit zavarsz? Aludj — dűnnyögte az apja bosszankodva.

A lány ijedt szemmel bámult az éjszakába, ime, most tisztán hallotta a halk, félelmetes csengést föl meg le, föl meg le a kalapács.

iroda munkatársát, aki előtt vázolta a hivatalával kapcsolatos teendőket.

Elmondotta, hogy működését már megkezdte és megállapította, hogy

a menekültek elhelyezési kérdéseinek megoldására a hivatalnak úgyszólván semmilyen ingerenciája nincsen.

Ezt a kérdést kizárólag magának-ök útján lehet rendezni.

— En a hivatal élén — mondotta kizárólag jogi és politikai kérdésekkel foglalkozhatom még pedig csak a már kivándoroltak jogi és politikai helyzetével. Ez azt jelenti, hogy Németország belügyeibe bele nem szólhatunk és tevékenységünk arra a tere szűkül, hogy a kivándorított tömegek jogi és politikai helyzetét vizsgáljuk tárgyává tegyük.

— Ismételnem, kizárólag jogi és politikai problémák megoldására vállalkoztam és

nem is áll módomban a szociális segítség kérdéseivel foglalkozni.

Ez az egész kérdés a filantrópikus és emberbaráti intézmények feladatába vág. Mint látható a népszövetségi főbiztosság cselekvési területe messzire eltávolodott a mult célkitűzéseitől.

Végül elmondotta Sir Neill Malcolm, hogy az első foganatosítandó intézkedések szorosan összefüggésbe állanak a tervezett nemzetek közötti konferenciával, amely a kivándorlás kérdését lesz hivatva szabályozni. Sir Neill Malcolm hivatala Genfben van ugyan, de jól informált hírek szerint az új főbiztos az év legnagyobb részét Londonban tölti.

Neill Malcolm első nyilatkozata.

Sir Neill Malcolm vezérőrnagy kinevezése után fogadta a zsidó távirati

— Apám, nem hallok? Valaki meg fog hallni az utcánkban — és hirtelen, mintha súlyos kéz markolt volna a szívébe: — Isten, aki élsz! A rabbi az!

E pillanatban elnémult a kalapács. Kinn az ablakon kopogtatott valaki, sietős volt halk kiáltása:

— Kelj föl és kopogtasd kalapácsodat és ébreszd a népeket imára, hadd mondjanak zsolnákat. A rabbi haldoklik. Nemsokára felcsendült minden ajtón a jól ösmert három kalapácsütés. A lány neszelt. Hallotta a félelmetes bönghást és apja távolodó lépteit. A rabbi meghal, gondolta, s könnytelen maradt a szeme. A rabbi meghal, gondolta, én pedig élek.

A rabbi haldoklott. Gyertyák égtek a szobában, fájtt neki a világosság, de nem nyögött. Néma kinban rezgett a selymesfekete szakála, bódulatban égett a lázas szeme; néha nyílt az ajtó, lassan megett a kicsi szoba imádkozó bocherekkel. Panaszosan hördültek az imák, az ablakon felkete ujjal kopogtatott a fenyegető éj.

Aztán beszűrődött a hajnal bénoméla szűrkésége. A bocherek hangosabban ajándékoztak. Lemérték a sovány test hosszát, gyertyabírt hoztak és viaszokot hosszú gyertyát formáltak, olyan hosszú volt, mint a rabbi elkönyveredett teste. Felöltöztették a gyertyát halotti ingbe, kivitték a temetőbe, elföldelték a halottak mellé.

De a rabbi teste merevedni kezdett, a kezére rászállt a hidegség.

— Hatalmas Isten — jajgattak a bocherek, — mit tegyünk, hogy szent rabbink meg ne haljon?

— Gyűjtsünk a számára éveket —

szólt az egyik. Talán meghallgat a jó Isten.

Házról-hézra járt a bocher, papiros volt a kezében, fölirta rá, hogy ki mit adott a saját életéből, hány hónapot vagy évet a haldokló rabbi javára.

— Adjatok, adjatok — szólt a bocher. A szent rabbinak nem szabad meghalni.

— Adok egy hetet, — mondotta egy fiatalasszony, mert eszébe jutott, milyen szépen beszélt a rabbi édesanyja koporsójánál.

— Adok egy hónapot, szólt a boltos, mert arra számított, hogy javára róják ezt a cselekedetet az Uristen anygái.

— Adok egy évet — mormogta az aggastyán. De az aggastyán csait, nem volt többje, csak egy félesztendeje.

A bocher elment az imakopogató háza mellett, kinn állt a lány.

— Hát te nem adsz semmit a rabbinak? — kérdezte a bocher.

— Az életemet, az egész életemet adom — zokogta a lány.

— Beírhatom?

— Irjad, irjad!

— A bocher beírta a lány egész életét.

Még ugyanabban az órában fölkeltek ágyáról a rabbi. Még ugyanabban az órában kiterítve feküdt a lány.

A rabbi fölvirult, vidám volt és szép volt, bölcsességének híre járt az egész országban.

Éjszaka a talmudot böngészte. Egyszer mintha hallotta volna, hogy odakinn az ablak alatt, valaki énekelt. Dallamos leányhang volt. Kinyitotta az

## Ne adjuk fel pozícióinkat!

A magyar miniszterelnök Ruppert Rezső interpellációjára adott válaszában örvendetesen mértéktartó hangon szólt meg, amikor kijelentette, hogy elítél minden felekezetieskedést. Fel-szóalásának elején köztéve ez a kijelentés, s lehet, csak a közbeszólások pergőtűze térítette el gondolatainak egyenes menetétől annyira, hogy beszédének végén már azt konstatálta, hogy: „az ipari és kereskedelmi pályákon tútfeng a zsidó foglalkoztatottak száma”.

Azon a napon, amikor a miniszterelnöknek ez a kijelentése elhangzott, megszólalt a szerkesztőség telefonja, és egy felhívóról beszélő férfi hang panaszkodott, hogy fa- és szénnagykereskedésében, amelyet ötvenhét évvel ezelőtt alapított és két keze fáradságos munkájával virágoztatott föl, keresztény fiatalbereknek akarnak elhelyezni, a pozíciókra, amelyek saját gyermekei töltenek be. Elmondotta a hetvenöt éves öregúr, hogy a változott gazdasági viszonyok folytán képtelen alkalmazottakat foglalkoztatni és örül, ha fáradságos munkájának gyümölcseképpen legszűkebb családi körét elláthatja a mindennapival. Azután panaszkodott még a láthatatlan, de érezhető terrortól és végül energikusan mondotta:

— Több mint fél évszázadon keresztül dolgoztam és fizettem pontosan adó-

mat! Most azt akarják talán, hogy fi-aimat kergessem a bizonytalanságba és helyettük keresztény fiatal urakat alkalmazassak?! Milyen erkölcs nevében kéri ezt?! A kereskedelem szabad pálya. Aki irigyli mindennapi kenyeremet, kezdje el úgy, ahogy én csináltam! A verseny szabad! De, munka nélkül, küzdelem és kockázat nélküli beírni a kész és kipárnázott székembe, az nem lehet programja semilyen fiataloságnak!

Nem hiszünk a véletlenekben, nem hiszünk abban, hogy a sorsok irányítója bele ne szólna a cselekvések talákozásaiba. A miniszterelnöki felszólítás és a telefonáló öregúr panasza között megvan az átmeneti pont: az össze-függés, amely az okok és okozatok sorrendjét előidézi. A magyar gazdasági élet egész vonalán végig remegett a méltatlankodás hulláma, amikor publikussá vált a miniszterelnöki kijelentés. Igazán nem kell mesterséges érveket kreálnunk ahhoz, hogy a miniszterelnöki kijelentés objektívitasát megcáfoljuk. Elegendő konstatálni a kétségtelen tény, hogy Magyarországon hatszáz-ezer zsidó vallású magyar él, tehát az összklakosság öt és fél százaléka a zsidó

vallás ritusa szerint imádjá az Istent. Mégis azt kell látnunk, hogy amíg egy-részt a numerus clausus nevű törvény



föltékony rigorozitással örököl azon, hogy az öt és fél százalékat meg ne haladja az egyetemre felvett zsidó val-lású egyetemi hallgatók száma, addig

ablakot: nem volt ott senki. De az ének zengett, melegen, rejtelmesen. Tavasz-i éjszaka volt.

Ekkor a rabbinak megfoghatatlan, különös érzése támadt. Könnyű, szárnyaló volt a lelke, dalolni szeretet volna, tavasztól ittas, világi nótát. Mint hogyha az ablak alatt fölzendülő ének az ő ajkából röppent volna ki.

— A lány! — cikkázott föl benne valami. Most dalolna és szabad volna, mint a madár.

A rabbi a Talmud fölé hajolt és sirt.

Nemsokára egy nyári éjszakán, furcsa mámor szállta meg a rabbit. Az „Enekek énekét” olvasta. Odakint szerelmesen dalolt egy fülemüle. Az ablak alatt boldog kacagás hangzott, majd egy csóknak édes csellóhangja.

Nem volt odakint senki.

A rabbi úgy érezte, mint hogyha valaki hosszan, forrón megcsókolta volna. Melegséget és odaadást érzett magában. Kitérte a két karját, mint hogyha egy erős nyakat akart volna körül-fogni. Valami nagy boldogság, eddig ismeretlen vágyakozás, könnyet préselt a szeméből.

— A lány! — cikkázott föl benne egy emlék. — Most boldog volna.

A rabbi a könyvébe mélyedt, de nem értette meg azt, amit olvasott.

Egy esztendő mulva, tavaszutón, a rabbi rettenetes fájdalomra ébredt. Mint hogyha kettéhasított volna valami a testét, mint hogyha ki akart volna szakadni belőle, ami hozzá volt nőve, hus az ő husából, vér az ő véréből. Mély jajsót bűgött az ajka.

Egetrázó volt a kinja, elvesztette az eszméletét.

Amikor fölébredt a kábulatból, vinyogást hallott, olyat, mint egy ujszülött gyermek kiáltása.

— Jaj nekem — sirt a rabbi. — Ettől is megfosztottam

Ezentul minden éjszaka hallotta ezt a gyereksírást. Egy tisztán csendülő női hang pedig gyönyörű bölcsődalokat énekel és néha olyan volt ez, mint hogyha az ének a rabbi ajkáról röppent volna.

Az idő eljárt, hatszor ismétlődött a tél meg a gyönyörűség, ugyanúgy, mint azon az éjszakán. Gyereksírást töltötte be az éjt, dajkanótákat gajdolt egy női hang — azután csend lett sokára.

Ekkoriban a rabbi már hervadozni kezdett.

Örömök éneke csendült az éjszakába, a rabbi a Talmud fölé hajolt és ezt gondolta:

— Most lett barmicve az elsőszülött fia. Ettől is megfosztottam.

Elmult több év, egyszer új örömkórus zendült. A rabbi a Talmud fölé görnyedve mondotta:

— Most viszi chupe alá az első lányát. Jaj nekem, ezt is elvettem tőle.

Mindig új meg új ének hangzott. A boldogság dalai elszomorították a rabbi hanyatló életét. Valami nagy fájdalom tépdeste a lelkét:

— Milyen boldog anya lett volna!

Néha már türelmetlenül várta, hogy meghallja egyszer a bánat hangját is. Hogy nem lett volna csupa boldogság a leány élete, amelyet ott érzett tagjaiban s szívében. Gyermeké meghalt ta-

lán, ura előtt száll a sirba: óh valamit, ami fájdalom!

Nem, nem, semmi. Folyton az öröm, a boldogság éneke.

— Milyen boldog lett volna!

Két kezével a mellét verte a rabbi, az őszbe csavarodott szakálát tépdeste, sirt és zokogott.

Igen öreg volt már a rabbi. Hogyha a könyveit bujta, néha fátyol borult a szemére, ilyenkor meg kellett állnia a tanulásban. Az idegen, elrablott életnek minden elveszett öröme, számára fájdalom meg kin volt.

Meg szeretet volna halni, de nem tudott. Körülötte kidőlték az emberek. Előszőr élete társai szálltak a sirba, aztán a bocherek, hűséges tanítványai, utóbbára az, aki az éveket gyűjtötte. Magányosan élt a rabbi, ágatlan, leveletlen fátörzs, melyet a szél kidönteni nem tudott.

Már a gyermekek is, kiket annalkéjén megáldott, már azok is aggastyánokként cipelték életük terhét, aztán ők is meghaltak.

A rabbi idegen volt az élők között, nem értették, nem értette őket.

— Mikor következik el az időm, óh lány! — sóhajtozott a rabbi. Meddig akarsz még élni?

Egyszer éjfélkor jaksírást hangzott föl az udvarról, olyan, mint a haldoklóé.

— Most meghalt! — szólt a rabbi. Hála legyen néked Uristen!

Reggel a bocherek halva találták a rabbit, ott feküdt könyvei fölött.

az állami és közhivatalokban, tehát a miniszteriumokban, városházakon és vármegyei hivatalokban, vasutnál és postánál nem öt és fél százalék, de öt és fél százalékos pozícióhoz.

Azt kell látnunk, hogy amikor a százalékarány alkalmazása a zsidóság élet-érdekeinek veszélyeztetését jelentheti, akkor mindig és minden alkalommal érvényesül a százalékarány, de azonnal megfelelnek róla, ha az arány szám érvényesítése a zsidó sors megkönnyebbülését jelentené. Ilyen körülmények között a zsidó vallású magyarok számára nem marad más megoldás, mint maradék erejük latbavetésével harcolni azért, hogy a még meglévő pozíciókat ki ne rágassák talpa alól. Nem főleg az óvatosság, hanem életvédelmi kérdés ez. Milliós példák közül elég, ha arra utalunk, ami éppen most az OMKE körül történik. A magyar kereskedők érdekvédelmi célú egyesületét a zsidó vallású Sándor Pál alapította és fejlesztette odáig, hogy ma már az ország egyik legjelentősebb érdekképviselete. És még el sem fonyadtak Sándor Pál sírján a virágok, még fel sem száradtak a nagy magyar zsidó hazafi elvesztéséért ottant gyászkönyvek, máris jelentkezik a tendencia: nem szabad zsidó vallású utódot választani az OMKE élére!

Hisszük, hogy ez a kísérlet kudarcra fog járni, mert a gyakorlati élet tanítása szerint gazdasági téren felekezeti szempontokat érvényesíteni nem csak együgyűség, hanem veszedelmes is. Példa erre az egész világ gazdasági helyzete. Azokban az államokban, ahol a vallás magánügy, ahol a gondolkodást még nem fertőzte meg a felekezeti keserűség, ahol a gazdasági élet hőmérője az egészséges fejlődés fokát mutatja. Azokban az országokban azonban, ahol a tárgyilagosság előfeltételei hiányoznak, ahol a szakképzettség és hozzáértés mindennél előbbre való tulajdonságot pótolhatja egy árja nagypapa, a gazdasági élet hőmérője negyvenkétfokos lázat mutat. Mindenki, aki elfogultság nélkül személi a világ eseményeit, láthatja, hogy az Egyesült Államokban semmilyen katasztrófát nem idéz elő az a körülmény, hogy a legfőbb bírói székben, éppen úgy, mint a pénzügyek intézésének legmagasabb pozícióiban, zsidó vallású férfiakat találunk; Franciaország sem himbálódzik a válságok viharos vizein azért, mert kormányában három aktív miniszter zsidó templomban imádkozik. Anglia sem volt képtelen feladni világhatalmi pozícióját sem Disraeli szereplésének következtében, sem pedig Lord Reading alkirályi kinevezése miatt.

Tudják ezt nagyon jól azok is, akik homokba dugják fejüket, mert nem mernek az igazság napjába tekinteni. De nekünk, zsidóknak, nem szabad megállni az egyszerű tiltakozás semmitmondó tényénél. Nekünk tüzzel és vassal, szóval és írással, ha kell tíz körömmel hadakoznunk kell a rosszulindult előítéletek alkalmazásának borzasztó veszélye ellen! A leghatalmasabb és legvirágzóbb államok példája nem lehet hatástalan ideháza sem. Ha nem akarják látni, meg kell láttatni, ha nem akarják hallani, meg kell hallatni az

igazságot, mert nekünk nincsenek ágyunk és nincsenek harci szekereink, nincsenek mérges gázaink és nincsenek repülőgépeink küzdelmeink megvívásához. Nekünk egyetlen fegyverünk van, az eszményi igazság és ennek az egyetlen fegyvernek birtokában kell felsorakoznunk a gyűlölködés áthatolhatatlan páncéljába öltöztetett ellenségek mérhetetlen serege ellen! Még sem kilátástalan a harcunk! Dávid és Góliát küzdelméből mindig Dávid kerül ki diadalmasan, mert az isteni igazságszolgálatás végső fokon így intézkedik! Csak

## Európa tudósai a zsidókérdésről

„Milyen hatalmas úr tátonga a világban, ha egyik napról a másikra eltűnne a zsidóság. A próféták kora óta a zsidóság ütötte meg mindig az igazi erkölcsiség nemesen csengő hangjait. Ez a hang még nem hangzott el, ma is elevenen és felelősségre vonóan hangzik szerte a világon, ahol a zsidóságba még nem fojtották bele a szót. A világ megjavításáért az emberiség önmagára találasáért felzengő nemes páthosz Juda pusztulásakor zokogott fel először és onnan mentették át minden időkbe...“

Dr. Werner Sombart egyetemi tanár: „A zsidóság jövője“ című munkájából.

„A középkor nyers brutalitása átgázolt egész Európán, egyetlen nemzet sem menekült meg erkölcsromboló, minden etikai értéket szétziláló hatására. Egyedül a zsidóság őrizte meg maradéktalan formájában öröklött erkölcsiségét a pusztító viharok közepette is. Pedig a zsidóságot soha és sehol nem ki-mélték. Minden szenvedés kijutott részére és szinte raffinált eszközökkel igyekeztek megnehezíteni életét. A zsidóság ennek ellenére hű maradt erkölcsi szemléletéhez, sőt még arra is módot talált, hogy biblikus eredetű erkölcsi-vel nemesítően hasson a közelében élő népeknek.“

Dr. Schleiden Jakab Mátyás egyetemi tanár: „A zsidóság jelentősége a középkorban“ című munkájából.

„Mit köszönhet Európa a zsidóság-nak? A legfőbb jót és a legfőbb rosszat. Köszönheti a hamisítatlan erkölcs gyönyörű áttételét, azt a megindítóan szép romantikát, amelyet a zsidó moral áraszt magából... Ez a színjáték lenyűgöző szépségében izzik Európa egén és utójátékának még mi is tanulni lehetünk, akik, filozófusok, artistákként a nézők között, szemléljük a grandiózus produkciót. Európa hálás lehet a zsidóságnak...“

Friedrich Nietzsche: „A jóság és gonoszság háttere“ című munkájából.

„Ha a zsidóság eltűnne a világ színpadáról, ez nem jelentene kevesebbet, mint az Istenhit vereségét. Az emberi lelkiismeretnek szüksége van arra a korhácsra, amit a zsidóság örök protestációja jelent, akik az emberi gyenge-

ppen nem szabad az orosz Oblovov és a magyar Pató Pál módjára várunk az isteni igazság kinyilatkoztatásának idejére! A filozófus arra tanít; nem elég, ha igazad van, igazságotad be is kell bizonyítanod! Mi tehát bizonyítsunk! És nem bizonyíthatunk másképpen, mint azáltal, hogy elszánt akaraterővel, tántoríthatatlan hittel, meg nem alkuvó és meg nem szűnő energiával ragaszkodunk győren maradt pozícióink védelméhez! Ez most a magyar zsidóság legfőbb feladata!

„Egy alázatos kihangsúlyozásával küzdelnek és harcolnak a kereszténységet is egyképpen fenyegető veszedelmes kételemek ellen...“

Barthélemy Saint-Hilaire: „Keresztény kortársak levelei“ című munkájából.

„Ti vagytok az erő megtestesítői és mi tisztelettel meghajlunk előttetek. Erőseket voltatok az óskorban Jeruzsálem pusztulása után, éppen úgy, mint a középkorban, amely a szenvedések mérhetetlen özönét zúdította rátok. Nem csökkent erőtlök a XVIII-ik század gonosz üldözései közben sem. Szétszórt nemzedékeitek ma is elég erős lesz ahhoz, hogy felépítse Jeruzsálemet. Mert ez a ti feladatotok.“

Ernst Laharanne: „Az európai kérdés“ című művéből.

## Hol vagy Mózes?

Irta: Hajnal László.

Ki lelke ring a roppant tengeren?  
Kinek elfojtott síkolya suhan?  
A szívek közzé ékelk vert verem  
Mélyére milyen gondolat zuhant?

Milyen világok romjai felett  
Üli a szörnyű köd haláltörát?!  
Nyáron ki ontja ránk a zord telet  
És virradatkor erőnk alkonyát?

Mikor a nap fűdni hull a mélybe  
S bíbor-ruháját égve vetkezi,  
Hogy sápadtan hulljunk a sír ölébe  
A roppant cirkusz ki s mért rendezei?

Ki hiszi, hogy az Eredet hibáját  
Vergődjük végig át az életen?!  
Hogy bűn hajtja a tengeren a gályát  
És még a rózsatétőn is vér terem?!

Most kaszálják a régi rend kalaszát,  
Belőlük új hit, új világ pereg,  
De feledni a mult idők varázsát  
Ugy-e milyen kegyetlen, emberek?...

A fergeteg most ontja fellegét,  
De tűz tör át a kénköves kődön!  
Hitetlen kérdem: hinni kell-e még?  
És Mózes hitén mégis örökdom...“

És mégis kérdem, hol vagy Mózes, hol?!  
Zihál a szív és reszket két kezünk...  
Figyelsz-e, Isten trónusát alól,  
Míg szomjas szívvel rád emlékezünk?!

# A Hitközségi Párt nagyvacsorája

Több mint ötszázfői előkelő közönség volt jelen a Hitközségi Párt keddi esti nagy vacsoráján a Goldmark-teremben. A vacsorán részt vett Stern Samu a P. I. H. elnöke és ott volt Glückstahl Samu elnökhelyettes, dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselő, Nagy Andor, Drucker Géza, Vértes Emil, dr. Rosenák Miksa, Zahler Emil előljárók, Kramer Miksát a Szent Egyet elnökét, Lunzer Pál elnökhelyetteset, Endrei S. Henrik ig. főtisztart, a körzettek vezetőségi tagjait és a Frontharcosok szépszámu küldöttségét. Alig fejlődött be a vacsora, a közönség tüntető követelésére zsolásra állott

Nagy Andor előljáró, aki többek között a következőket mondotta:

— A választási küzdelem a diplomácia taktikájával kezdődött és a vezérkar stratégiájával folytatódott és végén a pionirok és a hidászok megcsinálják a hidat a választók szívéhez. Itt vannak a csapatparancsnokok: — Mezőfi Vilmos, Horváth Miksa, Molnár Gyula, Weithelmer Lajos, dr. Spitzer József, Komjáth Ernő, Braun Vilmos, Elek Artúr, dr. Simonyi Simon és dr. Epstein Manó. Majd megérkeztek a tábornokok: dr. Buday-Goldberger Leó, dr. Glückstahl Samu, dr. Dési Géza, Vértes Emil, dr. Fábian Béla, Drucker Géza, dr. Rosenák Miksa, dr. Zahler Emil és dr. Bródy Ernő. Kedves Hittestvéreim, ahol ilyen lelkes vezérek vezetik a hadsereget, ott biztos a győzelem.

A vacsora következő szónoka dr. Burger Dénes volt, akinek lelkesítő felszólalása után

Gábor Gyula emléklapos szazados emelkedett szőlásra és a Frontharcos Szövetség zsidó hitű tagjai nevében tartott hatalmas beszédet. Többek között a következőket mondta:

— Az Országos Frontharcos Szövetségnek, amelyet éppen a napokban nyilvánított a belügyminiszter a frontarcosok egyedüli érdekképviseleti szervének, bensőséges meleg együttérzésben testvériesül a zsidó és a keresztény-hitű magyar. Ennek a harmóniának szegődött ellenségévé a hitközségi választások előestéjén az a kisedél és jelentéktelen csoport, amelynek önző céljait itt és most is meg kell bélyegezni! Amikor mi zsidó hitű frontarcosok szövetségünk keretébe semmiféle felekezeti megkülönböztetést magyar és magyar között nem ismerünk, akkor ennek a feltűnni akaró kised csoportnak felekezeti kihangsúlyozásával veszélyeztetve látjuk az Országos Frontharcos Szövetség példás felekezeti harmóniáját. Eppen ezért azt kérjük, hogy ezzei a mozgalommal szemben a hitközség minden közösséget tagadjon meg.

A közönség élénk helyeslése és tapsai után felszólalt

Stern Samu

— Mélyen tisztelt Uraim! Felszólalásom tárgya nem a választás, mert azt hiszem, hogy a választás eredményével mi már — ezt szerénytelenség nélkül

megállapíthatjuk — tisztában vagyunk. Nem is érdekel engem semmiféle kised megmozdulás, még akkor sem, ha piakátjain frontarcosnak hirdeti magát, mert mindaddig, amíg a frontarcosok zöme, kremje itt áll mellettünk, addig bennünket nem érdekelhetnek az olyan kis, apró csoportok megmozdulásai, amelyeket nem egyebek, mint egyéni érdekek szolgálnak. (Taps.) Az a frontarcos gárda, amely mögöttünk áll, az tudja, hogy nélkülözések árán is kitart a magyar zsidóság érdekei mellett.

Mélyen tisztelt Uraim! Nem az a fontos, van-e ellenzék, vagy nincs! Az a fontos, hogy a magyar zsidóság kifelé milyen egységet tud mutatni, mert hiába állította be Nagy Andor igen tisztelt barátom a magyar zsidóságot úgy, mint egy nagy hadsereget, a vezérkartól a közlegényig, — nem ér a vezérkar semmit, ha a közlegények tömege nem áll a vezérkar mögött és nem követi utasításait. Abból a szempontból fontos a választás, hogy azt lássák kifelé, azt lássák ellenségeink, hogy a magyar zsidóság mint egy ember, közös elhatározással, egymást megértve ott áll és küzd érdekeiért.

Mélyen tisztelt Uraim! Amikor mi most reméljük, hogy a választások alkalmával hittestvéreink nem fognak arra az álláspontra helyezkedni, hogy „miért menjünk el szavazni, úgyis biztos a győzelem“, hanem megértik, hogy azért kell elmennek, szavazni, hogy nagy egységet és tömörülést mutassunk, akkor engedjék meg, hogy szóljak azokhoz az urakkhoz is, akik ezáltal nem tudnak bejutni a képviselőtestületbe, — hiszen nem lehet mindenki képviselő testületi tag, nem lehet mindenki vezető, de sokszor nagyobb vezető a közlegény, mint az, aki benn van a vezetőségben. Azt mondom nekik:

## JÖN A PURIM!

A PURIMI  
SÜTEMÉNYEK ÉS  
DESSERTÉK  
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ  
NÉLKÜLÖZHETETLEN

A  
כשר Ceres  
100%-OS  
TISZTA NÖVÉNYZSIR

GYÁRTJA:  
HUTTER és LEVER RT. BUDAPEST

meg fogjuk találni az utat és módot, megadjuk a lehetőséget, hogy erejét, ambícióját és képességeit mindenki a magyar zsidóság szolgálatába állítsa. Mélyen tisztelt Uraim! Még egy sajnálatos körülményre kell felhívnom az Önök figyelmét. Önök bizonyára látták azt, hogy bizonyos kék kérdőíveket köröznék az egyes vállalatoknál és látják, hogy meg kell mondani, kinek milyen tisztviselője van, mi a vallása és mennyi a jövedelme? Kényes ez a kérdés, talán nem is nagyon helyes ilyen nagy közönség előtt bolygatni, én azonban felelősségem tudatában és felelősségem érzetében igenis szótveszem ezt a kérdést, elsősorban azért, mert illetékes hely azt jelentette, hogy a kérdőívet kibocsátása nem felekezeti kérdés szemponjtából történt. Én ezt kötelességemnek elhiszem. De fájdalommal kell megállapítanom, hogy vannak egyes vállalatok, amelyeknek vezetői és tulajdonosai vagy gerinctelenségből, vagy félelemből már most kezdi a zsidó tisztviselőket elbocsátani. (Pfüj!)

Mélyen tisztelt Uraim! Mi most háboruban vagyunk. Ebben a háboruban az emberek életéről, az emberek kenyéréből van szó. Mi nem támadó és nem olyan fellépéssel tudunk a mai nehéz viszonyok között eredményeket elérni, hogy mi szembeszálljunk azokkal a hatalmakkal, amelyekkel szemben mi gyengék vagyunk, de az összetartás, az egység meg fog védeni bennünket azoktól a veszedelmektől, amelyek a mi kenyereinket, egzisztenciánkat és érvényesítéket keresztül felépített eredményeinket el tudnák pusztítani.

Igen tisztelt Uraim! Ezt át kell érezni a magyar zsidóság minden egyes tagjának és ha megértjük mindenki-vel, hogy nem az egyéni érdekeket kell nézni, hanem az egész zsidóság érde-



1/4 kg ára 62 fillér

két, mert ezen keresztül tudja megvédeni mindenki a saját érdekét, akkor, mélyen tisztelt Uraim, a vezérkar meg fogja tudni tenni kötelességét és akkor azt hiszem a nehéz idők után végre is eljön az a nap, hogy mi zsidók, jogaink és törvényeink alapján egyforma, egyenlő polgárai leszünk ennek az or-

szágnak, amelynek felépítésébe, felvirágoztatásához, az utolsó hatvan évben mi úgy járultunk hozzá, mint a más felekezetek közül — kinöndom nyíltan — különbül senkisémet!

A közönség percekig tartó tapssal és éljenzéssel fogadta az elnök beszédét.

## Mózes halála

### Adar hó 7-ére

Ilya Ehrenburg: „Lasik Roitschwantz” című szenzációs regényében a homeli kis zsidó szabó mozgalmos életén keresztül tárja eléink a világ apró kis gonoszágait és igazságtalanságait. Lasik Roitschwantz, Homelből menekülve, végigszenvedti a világ nagy városainak minden szenvedését, míg végre Palesztinába jut, ahol Rachel sírja mellett — reményeiben ott is csalóva — meghal.

A regényen, a talmudi okoskodáson nevelkedett kis zsidó fölényes és szatirikus elmékedése vonul végig. Egyik fejezetében, Mózes halálával kapcsolatban, fejtegeti — egy talmudi legenda alapján — azt a nézetét, hogy az öregeknek tudomásul kell venniük a fiatalabbak előrenyomulását. Kissé szatirikus formában meséli el, vita közben, a talmud legendáját, ami azonban nem változtat azon a felülmulthatatlan kegyetlen, amellyel a zsidóság legnagyobb mestere és tanítója iránt viseltetik.

Mózes személyiségénél talán nem sokáig kell vesztegelnem. On itt csupán egy rovatot szerkeszt és mégis egyszerűre tíz vagy húsz koponyát képvisel egy személyben. Mózes azonban minden volt egyszerre: szociológus, mint ön, és generális, sőt író, röviden: egy igazi európai ész. De mert a zsidók — csekélység — negyben éven át bolyongtak a pusztában, ő is megcregedtél és számára is — ne vegye ezt igazságos célzásnak — eljött a halál órája. Isten egész nyugodtan így szólt hozzá: „Mózes halj meg!” De ő azt feleli: „Nem, nem akarok”. Ez érthető... Így vitatkoznak egymással éjjel-nappal. Mikor én ezt a chéderben olvastam, égnék állt a hajlám. Végre is Isten megunja a dolgot s azt mondja: „Te népemnek elismert vezére vagy, de megöregedtél és meg kell halnod. Nekem már van is tartalékban egy jelöltem: Józsuá. Fiatalabb, mint te és ő lesz az elismert vezér”. Mózes fejétől a lábáig reszketni kezd a felindulástól. Azt mondja: „És én még sem akarok meghalni. Hát jó, legfeljebb nem én játszom a vezért. Legfeljebb csak juhásztor leszek. Csak engedj meg, hogy még élhessek egy keveset!” Isten egy kissé zavarba jött: abban az időben még csak kevés ember volt a földön és Isten még bizonyosan nem volt hozzászokva az emberek halálához. Elhatározta tehát, hogy ezentúl az öreg Mózes hajtja ki a juhokat a legelőre, a fiatal Józsuá pedig legyen az elismert vezér. Csekélység, hogy mi csoda sértés volt ez. A szerencsétlen Mózes tehát egész nap a juhokat őrizte a legelén, este azonban mindnyájan

összejöttek a táborház körül, hogy bölcsekedeteket folytassanak egymással. Természetesen mindenki arra várt, hogy Mózes kezdje el a felolvasást, de Mózes néma marad. Mózes olyan halvány lesz, mint ez a fal és könnyes szemmel így szól: „Megöregedtem és elkergettek. Most itt van ez a Józsuá, most ez tud mindent — ez tudja, hogyan kell kijutni a pusztából, ez tudja, hogy hol kell mannat keresni, hogy kell élni, örülni és sírni”. A nép mindig néma marad. Csupa illendőségből sóhajtanak egyet-kettőt, de aztán Józsuához mennek. Józsuá azonban már akkor a folyó ügyekről tárgyal Istennel. Mózes any-

nyira megszokta a tárgyalást, hogy ő is odafigyelt. De nem, semmit sem hallott. Elveszítte a türelmét és átkiált Józsuához: „Nos, mit mondott neked Isten?” Józsuá még fiatal, még kakaskodik, fűtyül az aggastyán könnyeire és így felel: „Mondott, amit mondott. Amikor te voltál az elismert vezér, én sem kérdeztelek téged, hogy miről beszélgettél Istennel, ahenem egyszertien engedelmeskedtem neked, most rajtad a sor, hogy te meg nekem engedelmeskedjél”. És Józsuá belekezdett az első felolvasásba. Mózes hallja, hogy Józsuá még fiatal, hogy emezt nem tudja, amazt elfelejtette, de nem akar beavatkozni. Csakhogya a régi tűz kialudt már belőle, már nem találja magában a régi bölcsességet és a helyes szót. Beszél, de a nép már nem érti meg. Tegnap még tenyerükön hortdák, ma pedig így kiáltanak feléje: „Jobban tennéd öreg, ha a juhaiddal törődnél!”

És ekkor Mózes már nem bírta tovább. Ki tudja, mennyire szerette az életet és mennyire irtóztott a haláltól. De mégsem tudta túlnéni idejét. Akkor kiáltott, hogy az összes felhőket felhasította hangjával: „Jó, nem ellenkezem tovább. Meghalok.

És Mózes meghalt.

## G. B. Shaw szenzációs nyilatkozata a német zsidóüldözésről

Alfred Kerr a Németországból elűzött világhírű kritikus, akinek véleményére nemcsak Németország, hanem az egész művelt nyugat felfigyelt, akinek egy-egy dicséret jelzője karriert jelentett éppennyig, mint ahogy rosszáló véleménye a legszebb karriert is kettéhasított, most Párisban él. Néhány nappal ezelőtt meglátogatta Angliában G. B. Shawt, akivel szenzációs beszélgetést folytatott a németekről, zsidókról és a XX-ik század aktuális kérdéseiről. A rendkívül érdekes és mélyen szántó beszélgetésből mi csak azt a részt közöljük, ami a németországi zsidókérdésre vonatkozik. Alfred Kerr kérdésére G. B. Shaw a következőket mondta:

1933-ban levél írtam a nemzeti szociálisták elmeállapotáról, amelyet röviden phobiának, iszonyatnak neveztem. Egy évvel ezelőtt valamelyik német folyóirat megkért, hogy ankétja alkalmából én is nyilatkozzam. Készséggel vállalkoztam is erre, de egy feltételt kötöttem ki, azt, hogy nyilatkozatomat szövegszerűen és teljes egészében közöljék. Ez megtörtént. Ezeket írtam: 1. A versaillesi szerződés hiba volt; 2. a németországi zsidóüldözés — absolute nonsense. A revue mindkettőt helyesen hozta. De azután... nyilatkozatomnak csak azt a részét terjesztették hangos plakátokon, ahol sem a zsidóüldözésekről, sem a nemzeti szociálistákról nem írtam.

G. B. Shaw ezután a zsidókról általánosságban a következőket mondotta: — Félélmes faj a zsidó és jobb volna, ha nem is éltek volna. Am ugyan-ez vonatkozik az angolokra, iekre, németekre és általában az egész emberiségre.

Amikor Kerr kérdést intézett Shaw-

hoz, hogy megengedi-e, hogy darabjai a Harmadik Birodalom színpadjain előadják, a nagy szatirikus így válaszolt: — Miért ne játszhatnák akár a kani-búkok előtt is?

## A „semá” kiáltással ajkán halt meg egy kozák parancsnok felesége

Varsóból jelentik: Egy Ivan Kozaleff nevű robusztus keresztény orosz ember jelent meg a varsói Szentgyörgy helyiségében és a következőket mondotta el. — Elmondotta, hogy a háború idején egy orosz ezrednél szolgált. Amikor kozáksapataival bevonult Proszkutov városába, kezéjük mulatozni kezdtek és végül borzalmas mészárlást követtek el, az ottani zsidóság között. Többek között lemészárolták Pinkász Elsengold nevű tanítót, családjával együtt. Amikor Kozaleff odaérkezett a pogrom helyére, ennek a tanítónak fiatal leányát kimentette a huligánok kezei közül és magával vitte Kievbe. Ott kikeresztelkedett és áttért a pravoszláv vallásra és összeesküdött vele. Az asszony két gyermeket szült neki. A napokban újra szülési fájdalmak lepték meg, de szülés közben meghalt. Néhány perccel halála előtt a baba útján megkérte az odahívott falubeli zsidókat, hogy végső akaratára szerint a zsidó temetőben temessék el. Aztán „semá” kiáltással kilehelte lelkét. Ezután jött a volt kozákparancsnok a varsói rabbinátushoz, hogy felesége végső akaratát teljesítse. A rabbinátus mindenesetre kijelölt egy helyet a zsidó temetőben, ahova örök nyugalomra helyezték a fiatalon elhunyt, de rettentő tragédiát átélt zsidó nő holttestét.

# A rádió és a zsidóság

Mióta a zsidó Herz hullámai átszelik az éter végtelen birodalmát, a civilizáció isteni ajándékának káprázatos megnyilatkozása, a rádió csak fájdalmat, keserűséget és szenvedést okozott a zsidóságnak. Mintha az örök törvény érvényesülne, az iratlan törvény, hogy az alkotó ne örülhessen alkotásának... Elég emlékezni arra, hogy Németországban, Herz hazájában éppen a rádió gigantikus propaganda eszköze alapozta meg és segítette uralomra a zsidóság legádázabb elenségeit, a nemzeti szociálistákat. A zsidó agyvélő, a zsidó tehetség, a zsidó intuíció lenyűgözően nagy alkotása legelső sorban fordult az alkotó felé...

Nem a rádió a bűnös, és nem is a rádiót okoljuk mi ezért, csak éppen nem lehet szó nélkül tudomásul venni a napjainkban tobzódó elfogultság jelenségei közül azt, hogy még a rádiót is besorozzák az ellenünk hadakozó küzdelem arzenáljába. Gyilkos hatású babonák keltek szárnyra a zsidóság ellen és a gyors szárnyalású babonákat az éter hullámainak határa ültették, hogy még gyorsabban, még több bizonyossággal, még végtetesebb hatással száguldják be a világ-egyetemet és okozzanak mindig és mindenütt lebírhatalan fájdalmat, elbírhatalan szenvedést a zsidóságnak. Izrael népe leszokott a panaszkodás meddő és céltalan alkalmazásáról. Kényszeredetten, befelé ömlő könnyekkel nézi, hogyan fordítják ellene álmódú lelkeknek megtalált jutalmát, a rádiót is, kényszeredetten a lemondás és beletörődés kesernyős ízével nyíben lenyeli ezt a méltatlanságot is, mint az anya, aki tehetetlenségében a néma zokogás fájdalmi között kénytelen eltűnni, hogyan tűzelik ellene szerelmes gyermekeit. A rádió egész Középeurópában az antiszemitizmus szolgálatába szegődött, mert a hatalom kibontotta zászlaját a stúdiók felett is és Herz hullámai megreszketnek a rájuk bízott agfációk szétrepítése közben, de nem lázadhatnak fel, nem zokoghatják bele a világegyetembe: Ti emberek, ti háládatlan szörnyű emberek, hát legalább a rádiót, a zsidó Herz álmatlan éjszakáinak törpéngő nappalainak, munkás életének eredményét ne fordítsátok ellenük... akik ellen úgyis a fél világ frontba sorakozott!

A rádióval kapcsolatosan Magyarországon is elhangzott a panasz. Csodálatosképpen nem a zsidóság panaszkodott mellőztetése miatt, nem a zsidóság szívéből tört elő a vád, hogy Herz hullámai mereven elzárják a zsidó vallású magyarok szerepeltetése elől. A zsidók ellen panaszoknak. A Magyarországi című egykor vad, egykor mértéktelen, ma már mértékartóan antiszemita napilap közöl felháborodott cikket arról, hogy a pesti Stúdióban elnyomják a magyarokat a baloldaliak, illetőleg zsidók kedvéért. Megdörzsöltük a szemünket, mert azt hittük, rosszul látunk, azt hittük vizionálunk. A

mi tudomásunk szerint ugyanis a magyar rádió mindennel vádolható, csak éppen azal nem, hogy túlságosan dédelgetné a zsidó vallású írókat és művészeket. A Magyarországon azonban nem áll meg az általánosításnál. Konkrétizálja is vádjait. Statisztikát közöl, hogy szemléltetően bizonyíthatassa állításait. Elmondja, hogy a Stúdió műsorát 1935. július 1-től—december 31-ig átvizsgálták és kiderült, hogy százkilenc szereplésből negyvenhat jutott a baloldaliakra, harmincnégy a zsidókra és mindössze huszonhárom a jobboldaliakra. Azután felsorolja a baloldaliakra. Azután felsorolja a baloldaliakat és zsidókat, de nem teljes számban. Csak néhány példát hoz fel. Többek között nehezményezi, hogy Kosztolányi Dezső tizenkétyszer. Kosztolányi Dezsőné kétszer, Schöpflin Aladár nyolcszor, Babits Mihály hétszer, Szerb Antal hétszer, Benedek Marcel hétszer, Szitnyai Zoltán négyszer, Lutzkó Géza kétszer szerepel. Pont. Még egyszer jól átoivastuk ezt a névsort azután harsányan telneveztünk. Kiderült ugyanis „az igazmondó” statisztikából, hogy a felsorolt írók közül egyetlenegy sem zsidó. Kiderült, amit mi mindig tudtunk, s amit nem győzünk eléggé hangoztatni, hogy a Stúdióban, sajnos, egyáltalában nem ajánlólevél a zsidó származás és még a Magyarországi is kénytelen volt olvasóinak tájékoztatlanágát szállításba venni, hogy könnyelműen megkonstruált vádjait indokolni tudja.

Hol van hát a harmincnégy zsidó író? Hol a vád alapja? Mert mi biztosan tudjuk a Magyarországon nem mulasztotta volna el felsorolni a zsidó szereplők neveit — ha az egyáltalán lehetséges lett volna. Hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy az antiszemitizmus légből kapott érveikkel és adatokkal hadakozik ellenünk, de az mar felelőtlenség, az már lelkismeretlenség, hogy ilyen könnyen megcáfolható és átlátszóan valótlan állításokkal szolgálgják az antiszemita programot. Legalább a jóhiszeműség látszatára kell törekedniük! Legalább annyi fáradságot vegyenek maguknak, hogy önkényesen felállított statisztikájuk önmagát ne cáfolja meg! Mert így, ilyen vádak nem szolgálhatják még az antiszemita érdekeket sem. Az ilyen vádak visszahullnak azokra, akik széjjel kürtölik és azokat bélyegzik meg, azokat itélik el. A szolgálatkészen rendelkezésükre álló olombetűk végtelen ármádiáját ügyesebb stratégiai módszerrel kell a zsidóság ellen vonultatni, ha azt akarják, hogy egyáltalában komolyan vegyük őket!

Ennek a cikknek nem az a célja, hogy cáfolata nem is szoruló tényállításokat döntsön meg. De ha már ők, az antiszemita, szóbahozták a rádió kérdését, nekünk zsidóknak is el kell mondanunk, hogy valóban van panaszunk a rádió ellen! Az a panaszunk, hogy túlságosan is

intenzív érdeklődést mutatnak a szereplők és a megszólaltatott írók vallása iránt. Az a panaszunk, hogy a magyar zsidó írók nemzetközi értelemben is et-

**LLOYD TRIESTINO**  
TAVASZ PALESZTINÁBAN!  
**Féláru utazás**  
Triestből a Szentföldre  
április 1-től május 23-ig  
**Gerusalemme**  
**GALILEA**  
**Palestina**  
**Esperia**  
**Aurelia**  
hetenként kétszeri indulással.  
I. osztályon oda—vissza . P 460.—  
Turista-osztályon oda—vissza P 193.50  
elsőrangú rituális ellátással.  
Felvilágosítás a  
**LLOYD TRIESTINO Irodában**  
BUDAPEST  
VII., THÖKÖLY-UT 2 IV., VÁCI UCCA 4.  
**PALESZTINA GAZDASÁGI BIZOTTSÁGA**  
VI., Andrassy-ut 67.  
**MULT ÉS JOVŐ SZERKESZTŐSÉGÉBEN**  
V., Vadász-utca 11.

ismert tekintélyei, nem juthatnak el a mikrofon elé. Nem tudjuk, ezek az írók ambicionálják-e a stúdióban való szereplést, de tény, hogy Molnár Ferenc, Szomorfy Dezső és a zsidó vallású írók elítje csak a legtrikább esetben jut el a Sándor-utcai palotába.

Rosszul tette tehát a Magyarországot, amikor megbolygatta a rádió kérdését. Ha mi, zsidók, szóltan beletörődéssel haladtunk el a Stúdió műsorpolitikájának igen gyakran ellenünk kiélezett tendenciája mellett, akkor legalább annyit elvárhatunk volna a túldoldaltól is, hogy mélyen hallgasson. Mert a bűnös ne beszéljen akkor, ha nem kérdezi az ügyész...

Hajnal László.

A népszövetségi védelem ellenére is üldözik a danzigi zsidókat. Danzigból jelentik: Mint ismeretes a Népszövetség, amelynél Danzig szabad állam a kisebbségek és a zsidók üldöztetése miatt panaszt emelt, a Népszövetség védelme alá került. Ennek ellenére a danzigi zsidók üldöztetése egyre tart. A danzigi szenátus hivatalos lapja a „Danziger Vorposten” az antiszemita legendák közlésével további kilengésekre serkenti az antiszemita terroristákat. A „Danziger Echo” az egyetlen, amely a zsidó érdekek védelmében napról-napra szót emelt, de ezt a lapot éppen a napokban már huszadszor elkobozták.

## A frontharcosok illetékes képviselői tiltakoznak az ugynevezett Zsidó Magyarok Nemzeti Pártja ellen

Az utóbbi napokban különös plakátok láttak napvilágot Budapesten. Ezeket a plakátokat az úgynevezett Zsidó Magyarok Nemzeti Pártja ragasztotta ki és frontharcos érdekekre hivatkozva próbálja megzavarni azt a dicséretes és emelkedett szellemű egységet, amelyet a pesti zsidóság a választással kapcsolatban tanusít. Erre a próbálkozásra megkapták méltó feleletüket az igazi frontharcosoktól, azoktól, akik az Országos Frontharcos Szövetségben tömörülve egységesen állanak a Pesti Izr. Hitközség vezetősége és elnöke mögött. Az Orsz. Frontharcos Szövetségben tömörült zsidó frontharcosok levelet intéztek Stern Samuhoz, a P. I. H. elnökéhez és ebben a levélben minden közösséget megtagadtak a disszidens csoporttal.

Ezt a levelet több mint 60 frontharcos zsidó tiszt és altiszt írta alá és láttamozó aláírásával megerősítette gróf Takách Tolnay József ny. altábornagy, az Országos Frontharcos Szövetség országos elnöke. Ez a levél kellő értékére szállítja alá a vizsályt hinteni próbálkozó kis csoport kísérletét, már csak azért is, mert hiszen mindenki tudja, hogy a belügyminiszeri rendelet értelmében a frontharcosok egyedül illetékes szerve az az Országos Frontharcos Szövetség, amely az alábbi levelet Stern Samuhoz intézte:

Méltóságos

Stern Samu úrnak,  
a Pesti Izraelita Hitközség elnökének,  
Budapest.

Múlt év március 24. napján, a budapesti országos képviselőválasztások folyamán negyven tagú zsidó vallású frontharcos-külldöttség átnyújtott az Elnök úr ömeltőségének egy memorandumot gróf Takách-Tolnay József ny. m. kir. altábornagy, az Országos Frontharcos Szövetség elnöke és Kertész Elemér e. e. százados, országos ügyvezető alenlök úrnak jóváhagyó záradékával ellátva, amelyben a leghatározottabban tiltakozunk a Zsidó Magyarok Nemzeti Pártja címmel megalakult politikai párt működése ellen, mert az említett politikai párt plakátjain, röpcéduláin, gyűlései folyamán, mint a „zsidó frontharcosok” szószólója, képviselője, lépett fel.

A felekezeti jelleg kihangsúlyozásában veszélyeztetve láttuk az Országos Frontharcos Szövetség példás felekezeti harmóniáját és leszögeztük, hogy a Szövetség keretében, annak magas etikai szellemének megfelelően, soha nem tapasztaltunk semmiféle olyan megnyilvánulást, amely reánk felekezeti vonatkozásban káros, vagy hátrányos lett volna.

Mi, magyar frontharcosok, akik zsidó hiten imádjuk az Istent, magasabb nemzeti, frontharcos és hitfelekezeti szempontból ismét őrt állunk s ismét a legerélyesebben tiltakozunk — még hitfelekezeti belső vonatkozású ügyekben is — bármilyen elnevezés alatt zsidó

vallású frontharcosokat felekezeti jelleggel tömöríteni akaró szervezkedés ellen.

A zsidó hitű magyar frontharcosok vérrel és szenvedéssel kiérdemelt beállítását a hitközségi munka vezetésének felelős posztjaira természetesen tartjuk és nem kételkedünk abban, hogy az Elnök úr ömeltőségánál — a multikori memorandumunk átvétele alkalmazata után — e tekintetben is teljes megértésre ne találjunk, annál is inkább, mert mi nem demagógiával, hanem felelősség mellett és alkotmányos úton óhajtuk frontharcos bajtársaink érdekeit híven szolgálni, mindenkor összeegyeztetve azt a hitközség érdekeivel.

Ez az az út, amelyen a sorsdöntően súlyos időkben mi, zsidó hitű magyar frontharcosok egyképp szolgálhatjuk az egyetemes nemzeti érdekek vonalán hitközségünk és bajtársaink érdekeit, hazánk, nemzetünk, hitünk és az isteni törvények magas szellemének üdvére.

Budapest, 1936 február 25.

Hazafias üdvözléssel:

Ács Aladár e. százados, Barna Imre e. e. hadnagy, Bartók Aladár e. e. hadnagy, Bass Márton Lajos tart. százados, Benke Árpád t. zászlós, Bruszt Ferenc e. ö. tizedes, Büchler Izso tüzérszázados, Csillag Árpád t. főhadnagy, Dénes Jenő e. e. tart. főhadnagy, Dicker Vilmos e. e. százados, Dicker Béla t. hadapródjelölt, nagycseri Ecséry László e. e. huszárörnagya, a III. oszt. katonai érdemkereszt a kardokkal, kétszeres tulajdonosa, dr. Endre Pál e. e. főhadnagy orvos, Erdős Pál t. repülőhadnagy, Fáy Géza e. e. főhadnagy, dr. Fényes Gyula e. e. hadnagy, Füzes József t. hadnagy, Gábor Gyula e. e. százados, Gábor Vilmos t. tüzérmester, Gerő Miklós t. zászlós, Goldner Árpád, oldner Gyula e. e. százados, rosz Mihály e. e. főhadnagy, dr. Gross Rezső e. e. segédorvos, dr. Hajdu Imre t. főhadnagy, Haller Elemér t. zászlós, Halmos Gergely e. e. százados, az arany vitézségi érem tulajdonosa, Keleti Oszkár e. e. tüzérszázados, Kertész Imre e. e. m. kir. hadirokkant hadnagy, kereskedelmi tanácsos, Klein Gyula e. e. főhadnagy, Krausz József, Krón Ede t. főhadnagy, László Béla e. e. százados, kormánytanácsos, a vaskoronarend lovagja, Leopold Gyula sz. k. v. százados, dr. Lebovits Sándor e. tüzérhadnagy, Link Lipót t. honvédörnester, Löbl Béla szakaszvezető, Lusztig Adolf t. örmester, Lusztig Márkus t. örmester, Markovics Elemér t. tizedes, Marosi Károly t. örmester, Nádasdi Vilmos t. főhadnagy, Nemes Ede t. örmester, Ohrenstein Rezső e. e. hadnagy, Pilitzer József t. örmester, Rechnitz Sándor e. e. tüzérhadnagy Sárkány Andor e. e. zászlós, Schalk Ferenc e. e. százados, Sinnreich Zoltán örvezető, Schwimmer Árpád t. örmester, Taubner Ignác t. örmester,

Tauszig Imre e. e. t. zászlós, Vermes György e. e. főhadnagy, dr. Vitéz Miksa e. e. százados, orvos, Weldner Róbert e. százados, Weiler Ernő t. főhadnagy, Weingruber László e. e. hadnagy, Weisz Gábor t. szakaszvezető, Weiss István t. tizedes, zimonyi Zimonyi Elemér e. e. t. főhadnagy, Zoltán Béla sz. k. v. főhadnagy.

Láttam:

gróf Takách-Tolnay József,  
az Országos Frontharcos Szövetség országos elnöke.

Igy szól az Országos Frontharcos Szövetségben tömörült zsidó vallású frontharcosok tiltakozó irata és az abban foglaltak alapján bizalommal kérjük: ne tévesztesse meg magát az ú. n. „Zsidó Magyarok Nemzeti Pártja”-nak hangzatos plakátjai és agitációja által! Tegyük eleget a frontharcosok illetékes képviselői kívánságának, tagadjunk meg ezzel a pártalakkal minden közösséget és tegyük a március elseji vasárnapi képviselőválasztáson szavazatainknak csak annál impozánsabb számával tanúságot bizalmunkról Stern Samu elnökünk mellett.

Szavazzunk mindannyian a Hitközségi Párt listájával, amelyen a frontharcosok illetékes képviselői méltóképpen szerepelnek!

## Adler Gyula requiemje

Szerdán délután öt órakor tartották meg impozáns részvét mellett Adler Gyula, a Pesti Chevra Kadisa elhunyt díszelnökének emlékeztetőre rendezett gyászünnepséget. A Pesti Chevra Kadisa részéről Krámer Miksa m. kir. kormányfőtanácsos elnök és dr. Endre S. Henrik igazgató főtitkár vezetésével, ott volt az egész előljáróság. A P. I. H. részéről dr. Rosenák Miksa előljáró és Eppler Sándor főtitkár vett részt a gyászünnepségen, az IMIT-et pedig Wertheimer Adolf elnök képviselte. Természetesen ott volt a család is, özv. Adler Gyuláné és leánya, Alice.

Az emlékbeszédet dr. Groszmann Zsigmond főrabbi tartotta, aki rámutatott arra, hogy a Pesti Chevra Kadisa megdicsőült díszelnöke, mint a Chevra előljárója később alelnöke és elnöke, végül díszelnöke munkálkodott odaadón ennek a gyönyörű célú szent intézménynek érdekében. Munkásságát a szívjóság és lelki emelkedettség jellemezte és ez érvényesült minden cselekedetében.

Súlyos fegyházbüntetésre ítélték az algiri pogrom gyilkosait. Az orléanswillei törvényszék az 1934 augusztus ötödiki algiri pogrom főszereplőit, Abid Mohamedet és Benihou Dschekkit, akik az Attila és Attal család öt tagját meggyilkolták, életfogytiglani fegyházra ítélte. Az ügyész mindhárom vádlott ellen halálbüntetést kért. A Halimi és Zeridoun családok tagjainak gyilkosait életfogytiglani, tizenötévi, ötévi és kétféve fegyházzal sújtotta a törvényszék.

## A Hitközségi Párt szervezeteinek nagygyűlései

Csak néhány nap választ el már bennünket a pesti Izraelita Hitközség választásaitól. A pesti zsidóság és a magyar zsidóság általában teljes egységben és lelkesen készül hitet tenni amelelt, hogy meggyőződéssel, szívrrel és lélekkel áll

### A VIII. ker. szervezetének nagygyűlése

A magyar zsidóság nagy halottjának temetése miatt elmaradt nagygyűlést vasárnap délelőtt tartotta meg a Goldmark teremben a Hitközségi Párt VIII.-ik keretében az emelvényen foglaltak helyett Vértés Emil előljáró, a nagygyűlés elnöke, dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselő, Nagy Andor előljáró, a hitközségi párt ügyvezető elnöke, dr. Rosenák Miksa egészségügyi főtanácsos, Ledermann Mór, dr. Zahler Emil előljárók és Wertheimer Lajos a VIII.-ik kerületi körzet alelnöke. A nagygyűlést Vértés Emil előljáró a nagyképzetségi és nemzetközileg elismert pénzügyi szakember nyitotta meg.

Vértés Emil beszéde.

Szívből köszönöm a jőzsefvárosi zsidóság bizalmának azt a megnyilatkozását, amely személyem iránt abban nyilvánult meg, hogy a körzeti elnöki tisztségre, valamint a mai nagygyűlésen való elnöklésre engem kértek fel. Biztosítom Önöket, hogy ennek a bizalomnak mindenkor igyekezni fogok megfelelni és a Jőzsefvárosi zsidóság ragaszkodását avval fogom viszonzni, hogy minden tekintetben rendelkezésükre állok.

A Jőzsefvárosi zsidóság ezideig nem volt abban a helyzetben, hogy méltó templomban tarthatott volna Isteniszteleteket. Biztosítom Önöket, hogy a jőzsefvárosi zsidósággal együtt én is szorgalmazni fogom a templom felépítésének az ügyét. Az a kéréssem önközök, hogy a hitközségi választásokon mindenki éljen alkotmányos jogával, mert nem is szorul magyarázatra az, milyen erkölcsi értéke van annak, ha a lista mögé a tömegek bizalma sorakozik és tanúságot tesz arról, hogy vezérünkhöz, Stern Samuhoz hű marad. Soha nehezebb időkben nem járult még urnák elé a pesti zsidóság. De ha összefogunk, ha reménységgel és Istenbe vetett erős hittel bizunk saját erőnkben, akkor a virradat el nem maradhat.

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után

Dr. Bródy Ernő

országgyűlési képviselő tartott nagy hatású beszédet:

— Igen tisztelt Hittestvéreim! Amikor és a jőzsefvárosi zsidóság nagygyűlésén felszólalok, meg kell állapítanom, hogy ez a választási harc méltó ahhoz a helyzethez, amelyben a zsidó vallású magyarok jelenleg vannak. Örömmel kell megalapítanom, hogy itt nincsenek személyi versengések, valamennyien egyke

a Hitközség mai vezetősége mögött. Ezek az egységdokumentumok fényes külsőségek mellett j elntektek a Hitközségi Párt szervezeteinek utolsó nagygyűlésein is.

Ieraktuk. Az idők járása megnehezült azóta felettünk most közös erővel kell összefognunk, hogy vallásos intézményeinket új erőhöz segítsük. Meg vagyok győződve arról, hogy ehhez a munkához Stern Samu elnökötől a legteljesebb támogatást megfogjuk kapni, mint ahogyan eddig is támogatott bennünket. Mi öregek Stern Samuban látjuk zsidóságunk boldogulását és kívánjuk, adjon neki az Isten erőt, hogy továbbra is eredményesen munkálkodhasson felekezetünk és hazánk javára.

Ezután Vitéz Aladár, majd dr. Székely Adolf szólaltak fel. Utána Kohn Sámuel, a töle megszokott nívós és lendületes beszédével nagy tejszést aratott. Majd

Dr. Rosenák Miksa

előljáró, egészségügyi főtanácsos tett említést pár szóban arról, hogy egyesek önző személyi érdektől vezettetve ellenzékiesít játszanak, röpcédulákat osztgatnak nagygyűlést tartanak, de — bár felesleges, hogy szót veszttegesenek rájuk — csak azért tesz említést erről az alakulatról, hogy a józan magyar zsidóság figyelmét felhívja: ne hagyja magát megtéveszteni ettől a politikai alakulattól.

A közönség biztatásától kísérvé

Nagy Andor

előljáró, a Hitközségi Párt elnöke monddt ezután tartalmas beszédet.

— A pesti Izraelita Hitközség a legnagyobb hitközség a világon, egyes tárcáinak milliós büdcsége van és óriási munkáját csak úgy tudja elvégezni, ha minden egyes tagja teljes erejével támogatja. Ma sajnos mindennap újra kell bizonyítanunk megbízhatóságunkat, hazafiasságunkat. Mégis haladunk a magunk útján becsületesen, hazafiasan és minden munkából kivesszük a részünket, amely nemzetünk és hitünk érdekében folyik.

A nagy tapssal fogadott beszéd után Vértés Emil előljáró zárószavaival ért véget a nagygyűlés.

### A XIV. ker. nagygyűlése

Szép számú közönség jelent meg vasárnap délelőtt a Bosnyák-téri templom kultúrtermében, ahova a Hitközségi Párt

XIV. kerületi szervezete hívta össze nagygyűlésre Zugló zsidóságát. A nagygyűlésen ott volt a hitközség előljárósága ré-

**Peszachra** minden zsidó háziasszony kávéhoz csakis

orth. של פסח

**M A N N A**

**CIKÓRIAT**

használjon, amely két orthodox rabbiság hecsherével van ellátva. Gyártja: **Fodor Jakob és Társa, Budapest, X., Maglódi-ut 17. szám.** Kapható minden fűszerüzletben.

széről dr. Dési Géza előljáró, Bánó Dezső kormányfőtanácsos, Chevra előljáró. A zuglói zsidó Nőegylet küldöttsége Rotenstein Mórnéval az élen jelent meg, továbbá ott láttuk Elek Arturt, a VII. kerületi templomkörzet elnökhelyettesét, dr. Kerekes Ödön, egészségügyi főtanácsos, főorvost, Steiner Gyula dr. főorvost, dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsost.

A nagygyűlésen **Mezőfi Vilmos**, a Hitközségi Párt XIV. kerületi szervezetének vezetője elnököl, aki a megjelenéskor üdvözlése után az összejövetelt a következő szavakkal nyitotta meg;

— Mielőtt átadnám a szót Dési Gézának, aki az ékesszólás mestere, arra kérem Önöket, győződjék meg szavaihoz arról, hogy a Hitközségi Párt útján haladni és jelöltjeire szavazni első kötelessége a XIV. kerület zsidóságának.

A hallgatóság tapsai között emelkedett szólásra

#### Dr. Dési Géza.

— A Pesti Izraelita Hitközség feladata magaslatán áll — úgy mond — és szent hivatásának minden tekintetben megfelel. Gyámolítja az elhagyottakat, az elesetteket, a szegényeket, az arra rászorulókat, hogy akinek senkije, semmije nincs, aki el van hagyva, tudja meg, hogy van egy hely, ahova ő bizalommal és bátran közeledhetik, mert a hitközség a zsidóknak nemcsak vallásos gyülekezőhelye és iskolája, hanem hite, reménye, bizalma és sziklavára is!

— Mert ha körülnézünk a világon, nem látunk külön hitközséget mint a miénk, amely szent hivatásának oly gyönyörűen tesz eleget minden tekintetben, de különösen kiemelendő az a munka, amelyet a hitközség a jótékony terén végez, a nyomornak ebben a hőmpolygó áradatában.

— A magyar zsidóságnak a mai időkben egyetlen öröme a mi hitközségünk. Akiket odaállított a Gondviselés, hogy vezessenek és irányt mutassanak, ne azt érezzék, hogy ez csupán egy dísz, egy köved, hanem érezzék, hogy pozíciójuk felelősségteljes, de kötelességük teljesítésénél érezzék maguk mögött a zsidóság ezreit és ezeknek bizalma adjon nekik erőt feladatuk keresztülvételéhez.

— A mi elnökünkkel és munkatársaival a magyar zsidóság jövője jobbra fog majd fordulni, álljunk melléjük és akkor átgázolhatunk száraz lábbal a mai rendkívüli idők tengerén! (Éljenés és taps.)

#### Bánó Dezső

kormányfőtanácsos, a Pesti Chevra Kadisa előljárója volt a következő szónok:

— A hitközség mostani választásával kapcsolatban arra kérem Önöket, szeretté zuglói hitestvéreim, hogy akár van ellenzék, akár nincs, zárt sorokban vonuljanak március elsején az urnák elé, mert gyönyörű szép lesz, ha azt tudjuk majd dokumentálni, hogy a szavazóknak nagy többsége ment el az urnához és adott bizalmi szavazatot a mostani vezetőségnek.

— Dési Géza barátom felsorolta mindazokat a nemes intézményeket, amelyeket a hitközség fenntart. Ha bármennyit mondanék is ezekről, nem elegendő ahhoz, hogy az intézmények fontosságát kifejezésre tudjuk juttatni kellőképpen. Büszkék is vagyunk rájuk valamennyien, ha jön egy külföldi és bemutatjuk neki a hitközség intézményeit, mindegyik szemében a csodálat és elismerés csillog.

— Oly urak vannak a hitközség élén, hogy hálát kell adnunk az Istennek, amiért ezt a garnitúrát összeállította számunkra. Ennek a vezetőségnek tovább kell folytatnia a megkezdett munkát, mert az a mai lelkiünknek megnyugvást jelent, hogy a zsidóság sorsát az elkövetkező években oly kezébe tegyik le, amelyek már minden tekintetben kiállottak a próbát.

— Ha összetartunk és tényleg tömegesen megyünk el szavazni, akkor ez a választás fényes dokumentuma lesz a spontán megnyilatkozó bizalomnak. Önünk érdekeit szolgáljuk, ha szavazni megyünk, teljesítse tehát mindenki saját magával szemben kötelességét! (Taps.)

#### Dr. Friedmann Ignác

kormányfőtanácsos, ügyvéd emelkedett ezután szólásra, aki beszédében hangsúlyozta, hogy a Pesti Izraelita Hitközség legfontosabb feladatának, a tradíciók ápolásának, minden tekintetben megfelel és így is van jól.

### Az ifjúság nagygyűlése

#### Az ifjúság nagygyűlése.

A hitközségi választásokkal kapcsolatosan a pesti zsidó ifjúság is sorompóba állott. Talán még soha egyetlen korban sem volt olyan fontos az ifjúság magatartása mint most, amikor szerte az egész világon és nálunk Magyarországon is a fiatalság kérdése dominál a közéletben. Elég utalni arra, ami a múlt héten történt, hogy magunk is lássuk, milyen végtelenül fontos a zsidó fiatalság öntudatos magatartása és felkészülése a reá várakozó súlyos küzdelmekre. Örülünk, hogy a pesti izraelita hitközség vezetősége mint minden időben, most is tanújelét adta annak, hogy érti és érzi az ifjúsági kérdés rendkívüli fontosságát. Reméljük, hogy Stern Samu és munkatársai a fiatalság égető kérdéseinek megoldását a jövőben is szorgalmazni fogják még pedig nemcsak lelkiileg, hanem materiális téren is. e

A szerda-esti nagygyűlést a Goldmark teremben tartották meg, ahol a Hitközség részéről Nagy Andor előljáró, a hitközségi párt ügyvezető elnöke és dr. Rosenak Miksa előljáró, egészségügyi főtanácsos vettek részt.

#### Nagy Andor

előljáró megnyitó szavaiban üdvözölte a lelkes ifjúságot.

— Nagy örömmel látom a meghívóból, hogy az ifjúság részt kíván venni a hitközség életében és tettekkészséggel, szorgalommal akar hozzájárulni a hitközség vezetőségnek működéséhez. Kedves Bará-

taim! Dolgozzanak, mert önök még életükben fogják élvezni munkájuk gyümölcsét, viseljék szívükön a zsidó hitközség ügyeit és vigyék azokat előre, a győzelemre.

A lelkes tapsal fogadott beszéd után dr. Rott László ifjúsági elnök tartott tartalmas beszédet, majd Rosn Miklós, Berzeller Miklós, Balázs György, dr. Vasadi Vilmos felszólalásai után

#### Dr. Rosenak Miksa

előljáró, egészségügyi főtanácsos intézett meleg atyai szavakat a fiatalsághoz.

— A magyar zsidóság jelene a múlt tradícióin és a fiatalság életerején épül fel. Az előttem szóló fiatalok hálásan ismerték el, hogy Stern Samu felkarolta a magyar zsidó ifjúságot, áldásos intézményeket létesített a magyar zsidóság számára és az elmúlt öt év alatt becsületesen teljesítette kötelességét. Egyet kérek csak tőletek: Olyan választás előtt állunk, ahol biztos a győzelem, mégis jelenjete meg nagy tömegekben az urnák előtt, hogy kifelé is megmutassuk a zsidóság egységét. Alljatok Stern Samu mögé, aki őszintén dolgozik a magyar zsidóság érdekében.

A lelkesen megtapsolt beszéd után Nagy Andor előljáró zárószavai következtek, aki kiemelte, hogy az elhangzott szónoklatokból az ifjúság tudása és bölcsessége eszenült ki, párosulva lelkes hazaszeretettel és felekezeti ügyei iránt mutatott rajongó érdeklődéssel.

### Anglia Palesztina politikája és a zsidóság

Dr. Chaim Weizmann a Cionista Szervezet és Jewish Agency elnöke, a Jewish Agency kincstárnokával, Elieser Kaplannal és dr. Arthur Ruppinn telepítési szakértővel együtt megérkezett Londonba, hogy sorsdöntő tárgyalásait lefolytassa az angol kormánykörökkel. Ezek a tárgyalások elsősorban a palesztinai zsidóság helyzetének alapos megvizsgálását célozzák, de egyben a Németországból kimenekült zsidóság palesztinai letelepítésének kérdését is megvitatják.

Dr. Weizmann, Kaplan és Ruppinn dr. tanácskozással folytatnak londoni tartózkodásuk alatt Sir Samuel Herbert, Viscount Bearsted és Lord Marks-al, a Németországból kimentendő százezer zsidó elhelyezésének részletes megvitatása céljából.

A palesztinai főkörmányzó is Londonba megy.

Jól értesült jeruzsálemi körök szerint Sir Arthur Wauchope tábornok, Pa-

lesztina főkörmányzója március hónapban Londonba megy, hogy mértékadó körökkel ismételten megvitassa a palesztinai kérdések komplexumát. Hangoztatják, hogy ennek az utazásnak semmi köze dr. Chaim Weizmann útjához, amit azzal is dokumentálni fog a főkörmányzó, hogy megvárja Weizmann távozását Londonból és csak azután utazik Angliába.

Brodetsky tanár nyilatkozik a helyzetről.

Dr. Selig Brodetsky a Jewish Agency politikai ügyvivője a Woburn Houseban, a jelenlegi palesztinai helyzetről előadást tartott a diákszövetségek részére. Ebben az előadásában Brodetsky tanár hangsúlyozta, hogy a cionista vezérkar feladata meggyőzni Angliát arról, hogy a cionizmus nem egyszerű letelepülési vagy telekszerzési kérdés. Sokkal több ennél. Az egész zsidókérdés megoldását célozza, a zsidóság megváltását és rehabilitálását.

Dr. Miklós Gyula, a Magyar Cionista Szövetség elnöke szerdán este a budai izr. Hitközség zsinagógájában utcai díszteremben előadást tartott „Az új Palesztina” címmel. Dr. Vidor Pál budai rabbi bevezető szavaiban hangoztatta a Palesztina-építés fontosságát, amelynek Budán oly kiváló munkái voltak, mint néhai Baracs Károly és dr. Edelstein Bertalan főrabbi. Dr. Miklós Gyula előadásában főképpen a cionizmusnak a hazafiság érzésével való viszonyáról és a Palesztina-építés jelentőségéről beszélt.

A pesti izr. hitközség szabadegyetemi előadássorozatában hétfőn, március 2-án 6 órakor „Zsidó gyermekmentés” címen Barát Endre, 7 órakor pedig „A zsidó állam utolsó korszaka” címen dr. Löwinger Sámuel, míg a szülők pedagógiumában szerdán, március 4-én, fél 7 órakor „Korszerű problémák a zsidó nevelés köréből” címen dr. Kohn Zoltán tart előadást, melyet vita is követ. Az előadások a hitközség Goldmark termében (VII., Wesselényi-ucca 7.) tartatnak és belépődíj nincs.

Mohácsi Jenőt a Kiszalud Társaság tagjává választotta. Mohácsi Jenőt, a népszerű író és műfordítót, lapunk illusztris munkatársát a Kiszalud Társaság centenáriuma alkalmából tartott ülésén a Társaság tagjává választották. A Kiszalud Társaság egyhangú választásával is ki akarja fejezni azt az elismerést, amelyet Mohácsi Jenő Madács Ember Tragédiájának német fordításával az egész ország közvéleménye előtt kiérdemelt.

Kultúrelőadás. A Páva-uccai templomkörzet kulturbizottsága, február 24-én, hétfőn kultúrelőadást tartott, amelyen dr. Kiss Arnold budai vezető főrabbi „A zsidó gondolat harca” és dr. Mandel Miklós rabbi „A zsidó ideál” címen tartottak nagyszerű előadást.

Palesztina és az angol világirodalom címmel tart előadást a Cionista Szövetségben (Andrássy-út 67.) előadást Radó Géza március 1-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor. Belépődíj nincs.

Kedd estét töltsd a Nordau-körben. Cionista Szövetség, Andrássy-út 67.

Adár március 1. Zajin Adár (Ádár 7.) Mózes tanítónk születésének és elhalálozásának napja. A zsidóság gyászisten-tiszteleten áldoz emlékének s idezi fel az o nyomdokait követő ama jámbor, tudós, nemes zsidók szellemét, kik az évben elhaltak. Március 5. Eszter bójte (Ádár 13. Az idén szombat miatt ádár 11-re esik.) Eszter királynő, hogy megbírsítsa Hámán gonosz tervét, Mordecháj tanácsára Ahasverus király elé készül és meghagyja testvéreinek, hogy közbenjárása sikeréért bójtöljenek. A maariv ima után a Megillát (Eszter könyve) olvassák. Március 8. Purim. (Ádár 14.) Örömműnep. A perza zsidóság megmenekülésének emlékére. A sásániak Ádár 15-én ünnepeleék. A templomban a Tóra visszahelyezése után ismét felolvassák a Megillát. Rokonokat, barátainkat, elsősorban a szegényeket ajándékokkal örvendeztetjük meg (misilóach monoth).

Sós Endre előadása Miskolcon. A MIEFHÖE miskolci szakosztályának meghívására március 4-én, szerdán este fél 9 órakor a miskolci Kereskedelmi Testület székházának dísztermében Sós Endre főszerkesztő, az ismert publicista előadást tart aktuális kérdésekről. Előadását nagy érdeklődés előzi meg.

A fiúarvaház templomi díszhangversenye. Fényes külsőségek között, sokszáz előkelő érdeklődő jelenlétében tartotta meg vasárnap este az izr. fiúarvaház nagyszabású templomi díszhangversenyt. A fiúarvaház vezetősége Vida Jenő felsőházi taggal, az intézet elnökével és dr. Horváth Lipótné elnökszásonnyal az élen teljes számban jelent meg, a közönség soraiban a társadalmi élet számos kitűnőségét láttuk. A műsorműlt volt ahhoz a rendkívüli érdeklődéshez, amely a hngverseny iránt már hetek óta megnyilvánult. A szereplők: Relle Gabriella, Pécsy Blanka, Zoltán Irén, Lendvay Andor, Nád László, Horváth László és Süzics Gábor nagyszerű művésztük legjavát adták.

Eljegyzés. Hollósi Lilit (Pécs) eljegyezte Honig Pál az Első Pécsi Bőrgyárt rt. tisztviselője (Pécs).

Gyászünnepek. A MIKÉFFE elnöksége március hó 1-én, vasárnap délután félöt órakor gyász-ünnepélyt tart jöltevivőnek, Adler Lajos, Beer Henrik, Dános László, Kaszab Aladár, Krausz Mór, Lichtschein Dezső, Popper Samu, dr. Stein Lipótné, Wolfinger Miksa elhalálozásának évfordulója alkalmából, a Damjanich-uccai tanoncotthon házi-templomában.

<b>ODEON FILMSZINHÁZ</b>	
VII., ROTTENBILLER-UTCA 37/6. Tel.: 302 63.	
Csütörtöktől	február 27-től.
Ágai Irén Ráday Imre, Kabos Gyula, Góth Sándor, C. Kertész Ella, Bárony István, Dajbukát Ilona Vasary Piri	
<b>Gimzett ismeretlen</b>	
Bus Fekete László vigjátéka 10 felvonásban	
<b>Alpár Gitta</b>	
<b>Dubarry</b>	
Világfilm 10 felvonásban	
HIRADÓ.	
Az elsőelőadás mérsékelt helyarákkal.	
A folytatulagos előadások kezdete: kőznap 1/24, 1/27, 1/30. Vasár- és ünnepnap 1/2 2. órától.	
Jegyelővétel kőznap 3 órától, vasár- és ünnepnap déli 12 órától	

